

BEGELEIDING STARTENDE LERAREN (BSL) bij ZAAM

Aanwezig: zie bijlage op pagina 4

Frisse Start: Martijn Meerhoff, Thomas Jager, Dolinda Rottschafer, Marcelle Hobma en Jorien Vollaard
Junior Leraar/HvA: Marco Snoek

Werkbijeenkomst - 5 op maandag 6 maart 2017

De powerpointpresentaties die gebruikt zijn, zijn opgenomen als bijlage bij het verslag

Projecten Begeleiding Startende Leraren: (BSL)

Context: Verhogen Kwaliteit Onderwijs, beter presterende leerlingen

- de ambities van de Lerarenagenda 2013-2020
- de afspraken uit het sectorakkoord VO 2014-2017
- (inter)nationaal onderzoek naar BSL-trajecten, relatie onderwijskwaliteit-leerrendement-professionele groei van leraren, teams en scholen

Doel van het BSL-Zaam traject: in het voorjaar van 2017:

- zijn deelnemende scholen op de hoogte van context, actuele ontwikkelingen en goodpractice op het terrein van BSL (in het licht van levenslang eren)
- heeft elke school een begeleidingsprogramma ontwikkeld én een bijbehorend plan om de (duurzame) implementatie te borgen
- scoren de scholen overwegend groen op de Kijkwijzer Inductie én op de checklist BSL-eindproduct

Opening

Op de vijfde bijeenkomst van het BSL-traject aandacht voor het thema 'beoordelen', het sluitstuk van het BSL-Zaam traject waarin we aandacht besteed hebben aan thema's zoals het belang van visie op onderwijskwaliteit en de relatie met personeelsbeleid (S.HRM), werkdrukreductie, doelen voor professionele groei, verschillende begeleidingsactiviteiten en – instrumenten en aan voorwaarden voor succesvolle implementatie zoals afstemming/samenwerking tussen leiding en begeleiders en voldoende facilitering in tijd en geld.

In een subgroep met leidinggevenden staan we stil bij de stand van zaken met betrekking tot het eindproduct BSL. Marco Snoek (HvA) is uitgenodigd om een toelichting te geven op het thema 'begeleiden en beoordelen'. In de laatste subgroepronde bespreken de scholen hun concept-beoordelingstraject en mogelijke verbeterpunten.

Begeleiden en beoordelen

Introductie Marco Snoek; onder andere lector leren en innoveren bij de HvA, bestuurslid van de Velon, lid van de werkgroep professionele ontwikkeling leraren (europese commissie), projectleider Junior leraar en mede-projectleider van het BSL-Amsterdam-traject. De voorbereidingsgroep heeft hem gevraagd een toelichting te geven op het thema 'begeleiden en beoordelen', op de verschillende invalshoeken, dilemma's en standpunten.

In de presentatie (zie bijgevoegde powerpoint) gaat Marco in op de huidige situatie; de abrupte overgang van student naar professional en de gevolgen daarvan. Hij houdt een pleidooi voor de ontwikkeling van het beroep als continuüm (met ontwikkelperspectief, competentie- en ondersteuningstructuur) en het uitwerken van een visie op leren (op basis van welke theorie en met welke focus; individueel-collectief, in control-under control). Hij geeft aan dat het Icalt-instrument ingezet kan worden om de 'Zone Van de Naaste Ontwikkeling' zichtbaar te maken qua pedagogisch en didactisch handelen én dat met dialoogkaarten niet alleen het handelen besproken kan worden maar ook geraakt kan worden aan overtuigingen, identiteit en betrokkenheid. Op het moment dat 'in de driehoek' afspraken gemaakt worden op de specifieke competentie-ontwikkeling die beoordeeld gaat worden zijn er ook gecertificeerde assessoren uit school en opleiding nodig (pilot Junior Leraar beperkte set competenties, portfolio, criteriumgericht interview). Hij eindigt met 3 dilemma's:

- de rol van de coach
- de manier van beoordelen
- de inbedding in HRM

Bespreking in subgroepen met begeleiders en HRM

1. **De rol van de coach:** vertrouwenspersoon voor de starter (belangenbehartiger, ondersteuner) of degene die zowel loyaal is naar de starter als naar de organisatie?
  - Het woord vertrouwenspersoon past hier niet. Coach is geen vertrouwenspersoon, natuurlijk moet de starter de coach kunnen vertrouwen
  - Er kan een spanning zijn tussen professionele opvattingen van de coach (helpen leervragen formuleren, privacy bewaken) en de behoefte van de schoolleiding (goed inzicht in de kwaliteiten van de starter met het oog op goed onderwijs voor leerlingen)?
  - Belangrijk om uitspraken te doen over de rollen en de taken, ook over de achterliggende visie. Wat is de opdracht van de school, hoe ziet goed onderwijs voor leerlingen er uit, wat betekent dat voor het gewenste professionele gedrag, hoe wordt het ontwikkeltraject ingericht? Is het niet vanzelfsprekend dat de rol/taken van de coach in dat licht bezien moeten worden en is daarmee het dilemma niet meteen van tafel?
  - Het driehoeksgesprek (leidinggevend , docentbegeleider en startende docent) waarin gezamenlijk afspraken gemaakt worden over de doelen, de begeleiding en de beoordeling is een passend middel om met het spanningsveld (begeleiden vs beoordelen) om te gaan.
  - NB: het borgen van de kwaliteit van de beoordeling is een belangrijk aandachtspunt
2. **De manier van beoordelen;** welke invloed heeft de starter, op de criteria en de vorm van beoordelen?
  - In het begin legt school X de prioriteit bij de ontwikkeling én de beoordeling van de pedagogische kwaliteiten; als die niet op niveau zijn mist de basis voor verdere ontwikkeling. De school bepaalt de prioriteit en de wijze waarop de beoordeling plaatsvindt
  - De starter kan zeker regie voeren tijdens de voorbereiding op de beoordeling, formuleren van de hulpvraag e.d. Hoe de beoordeling daarna vorm moet krijgen, blijft de vraag
  - Een andere vraag: gaat het om het bereikte competentie-niveau of om het ontwikkelpotentieel, gaat het om competenties of concreet functioneren?
3. **Inbedding in HRM**
  - Daar is (nog) weinig zicht op

Reacties bij terugkoppeling:

- De scholen werken met de Zaam-gesprekkencyclus en met een duidelijk onderscheid tussen 'functionerings- en beoordelingsgesprek'. Deze aanpak stuurt behoorlijk. Het is de vraag op welke visie die aanpak gebaseerd is. Bij een 'lerende cultuur' waarin een ontwikkelingsgerichte cyclus vorm krijgt ligt het accent op 'formatief beoordelen' en minder op summatief beoordelen. Interessant om de consequenties voor de gesprekkencyclus uit te werken.
- N.a.v. de gesprekken en de reacties: bij het uitwerken van het BSL-traject zou nog meer aandacht uit moeten gaan naar:
  - het samen aanscherpen van de visie op onderwijskwaliteit en kwaliteit personeel
  - het delen en uitwerken van die visie
  - het zichtbaar maken van die visie in alle onderdelen; de rol- en taakverdeling, de activiteiten én de beoordeling
- Zorg voor een consistente én transparante uitwerking van het beoordelingstraject

Stand van zaken eindproducten BSL-Zaam

Met de leidinggevenden bespreken Gert en Jorien de ontwikkeling van de eindproducten BSL. De situatie per school verschilt; veel activiteiten-weinig op papier, het denkproces is gestart – tijd om te schrijven ontbreekt, er is van alles verzameld –nu gaat het om het ordenen, veel overlegd en veel geschreven – het document is bijna af.

Bij de uitwisseling blijkt dat de scholen heel veel van elkaar kunnen overnemen óf dat ze op basis van de voorbeelden een eigen uitwerking kunnen maken. De feedback op de concept-producten a.d.h.v. een checklist werkt.

Resultaat bespreking:

- alle scholen zullen 15 mei hun verhaal en producten presenteren
- scholen kunnen ondersteuning krijgen van de voorbereidingsgroep BSL-Zaam
- Gert en Kees kijken of er een sharepoint ingericht kan worden met de concept-producten

Bespreken 'beoordelingstrajecten' per school in vier subgroepen

De opdracht was om een conceptdocument mee te nemen met informatie over: doelen, stappen, aspecten, instrumenten, betrokkenen en taak-/rolafbakening.

Terugkoppeling:

- o De meeste scholen hebben een jaarplanning voor het traject, beschrijving van (verschillende) instrumenten en taakafbakening van betrokkenen
  - o Tip: geef bij jaarplanning aan wat de acties zijn van beoordelaar, begeleider en starter zelf (dat laatste maakt eigenaarschap/verantwoordelijkheid zichtbaar)
  - o Er is behoefte aan voorbeelden van leerlingenquêtes, van manieren om de mening van de sectie te inventariseren
- o Belangrijke aandachtspunten:
  - o de koppeling aan de doelen voor professionele groei,
  - o het zorgen voor inbreng van de starter (kwaliteiten benutten)
  - o het verwoorden/concretiseren van de gedeelde visie,
  - o de borging van kwaliteit
- o Borgen van de kwaliteit van de beoordelaars/het beoordelingstraject: er wordt scholing geboden op het voeren van gesprekken. Scholing-intervisie op onderwerpen als instrumenten, borgen van betrouwbaarheid beoordeling e.d. is gewenst
  - o NB: De beoordelaar is geen coach, bewaak de rolverdeling

Afronding

- o Aanleveren conceptproducten: zsm, deadline 22 april, feedback binnen 4 dagen
- o Laat je inspireren door de BSL-producten van BSL-Amsterdam, zie link hieronder
- o Volgende week het verslag
- o Half april de uitnodiging voor 15 mei met het programma
  - o Genodigden: betrokkenen uit scholen die nu participeren, betrokkenen uit andere Zaam-scholen en uit de Opleidingschool (WPB, SO en instituutsopleiders)
  - o Voorbereidingsopdracht: zie hieronder
- o Bedankt voor de inbreng!

Vorbereidingsopdracht voor bijeenkomst op 15 mei 2017

1. Het z.s.m. aanleveren van de voorlaatste versies. Deadline is 22 april
Na aanleveren ontvangt de school binnen 4 dagen feedback a.d.v. een checklist aanleveren van de eindproducten BSL
2. Het maken van een poster per school over traject BSL-Zaam:
  - a. Verloop van het ontwikkelproces,
  - b. Welke inzichten
  - c. Welke plannen op korte termijn
  - d. Welke wensen voor een vervolgtraject
3. Het maken van kopieën van het eindproduct en aantal relevante bijlagen
4. Het voorbereiden van een pitch van 2 minuten over het BSL-Zaam traject op 15 mei

Op 27 maart heeft de voorbereidingsgroep BSL-Zaam werkoverleg. Daarna wordt het conceptprogramma en de aangescherpte opdracht toegestuurd.

Meer weten over BSL en S.HRM? Zie dan:

- **Opbrengsten traject BSL-Amsterdam:** klik op <http://www.verenigingosvo.nl/aanpak-lerarentekort/begeleiding-startende-leraren/>
- **De Nieuwsbrieven van Frisse Start;** <http://www.begeleidingstartendeleraren.nl/bsl-noord-holland/nieuwsbrieven-%E2%80%A8nh/>
- De website www.begeleidingstartendeleraren.nl
- De website van de VO-raad en de VO-academie, klik voor een webinar voor S.HRM op <http://www.vo-academie.nl/strategisch-hrm/webinar-strategisch-hrm>

Deelnemerslijst Traject BSL-Zaam en aanwezigheid, B.5

	School	Deelnemers	6 april	20 juni	26 sept	21 nov	6 mrt
1	Meridiaan	Pim van de Berg (dir) Jelske Groot (docentbegeleider)	Ja ?	Nee Nee	Ja Ja	Ja ja	Ja nee
2	Sweelinck College	Martine Uleman (dir) Gijs Boeijen (o.a. docentbegeleider) Trix de Jong	Nee Nee Ja	Nee Ja Ja	Nee Nee Ja	Nee Nee Nee	Nee Ja ja
3	Bernard Nieuwentijd College	Raymond Weijertse(dir) Kimberley Vonk (toekomstig docentbegeleider) Klaas Springer (MT-lid en docentbegeleider) Henk Boven(docentbegeleider)	Ja Ja Ja Nee	Ja Ja Nee Ja	Nee Ja Nee Ja	Nee Nee Nee Nee	Nee Nee Nee nee
4	Apollo	Gerda Heringa (dir) Arne van Steenis (MT-lid)	Ja ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja ja
5	Iedersland	Amarens Veenstra(dir) Marinda Kleverlaan (afdelingsleider onderbouw) Susanne Cuurca(afdelingsleider bovenbouw) Lout van Maaren (schoolopleider) Mary Bolkenbaas (begeleider nieuwe docenten) Hans van de Werff(begeleider nieuwe docenten) Netty Beukman (P&O)	Ja Ja Ja Ja Ja Ja	Ja Nee Ja Ja Ja Ja	Ja Nee Ja Nee Ja Ja	Ja Nee Nee Nee Ja Ja	Ja Nee Nee Nee Ja ja
6	Rosa Beroeps College	Ursi op't Land(dir) Sharon Boughanem(schoolopleider) Chantal Alkemade (docentbegeleider) Joop Meijer(docentbegeleider) Marjan Fares(P&O) Tim van Achthoven (Waterland)	Ja Nee Nee Nee Nee Nee	Nee Ja Ja Ja Ja Nee	Nee Nee Ja Ja Ja Ja	Ja Nee Ja Ja Nee Ja	Ja Nee Ja Ja Nee ja
7	Over -Y College	Ellen Veenker (dir) Nancy Breugem (teamleider onderbouw) Maartje Janssen(docentbegeleider) Sharon Coulter(docentbegeleider)	Ja Ja Ja Ja	Ja Ja Ja Ja	Ja Ja Ja Ja	Nee Nee Ja Ja	Nee Ja Ja nee
8	Huygens College	Roy de Haan (directeur) Henk Hagen (schoolopleider, docentbegeleider) Netty Beukman P&O (zelfde als bij Iedersland)	Nee Ja Ja	Ja Ja Ja	Ja Ja Ja	Nee Nee Ja	Nee Ja ja
9	Damstede	MT-lid (naam volgt?) Docentbegeleider (naam volgt?)	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee		
10	Hogelant	Gert Braaksma (dir) Koën Daamen (teamleider/docentbegeleider)	Ja Ja	Nee Nee	Nee Nee		
9	Gerrit van der Veen	Gijs Bouwer (teamleider onderbouw) Elmar van EE (schoolopleider)	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja nee	Nee ja
10	Cygnus gymnasium	Reggi Hensen Philip Monas	Nee -	Ja -	Ja -	Ja Ja	